

Primorsko-gorenjska naveza iz naše klasike

Sandi in Danica Blažina

Pogovarjal se je **Žarko Rovšček**

Sandi in Danica Blažina (Pajer), od leta 1950 dalje častitljiva alpinistična in življenjska naveza, sta me v vročem avgustu prijazno sprejela na svojem domu v Kopru. Prvo srečanje je pospremil lajež njunega zvestega štirinožnega spremljevalca, ki pa me je, vsiljivca, po štirih obiskih že malo bolj prijazno sprejemal. Znašel sem se v prijetnem in z zelenjem obdanem domu, nekakšni oazi, pribežališču v vse bolj urbaniziranem Kopru, ki sili že v njuno neposredno okolico. Prijazna sogovornika sta pripomogla, da smo v prijetnih urah klepeta zatavali tja med vršace, v njuno preteklost.

Da je "morski" pogled na oddaljene Julijske in dolomitske vrhove naravnost dražljiv in skrivnosten, sta potrdila oba. Tu ob obali jima v obdobju življenjske jeseni ostaja le še gorniška platonska ljubezen, stkana iz številnih doživetij, morda tudi neizpoljenih načrtov. Tako sprejemata danes to oddaljeno gorsko scenerijo, ki je ob jasnih dnevih še bolj razločna, ko opravlja ta že skoraj obredni vsakodneveni sprehod, prebirata gorniško in drugo literaturo ter še vedno sledita dogajanju.

Njun dom z vsakim drobnim predmetom, sliko, izrečeno besedo in pravo zakladnico gorniških knjig dobesedno diha z "nekoristnim svetom", ki ju je ob trpki mladosti uročil za vse življenje. Intervju je veliko premalo, da bi celovito predstavili njuno zvestobo alpinizmu in vsemu, kar je povezano z gorami.

Sto predstavnik generacije izpred druge svetovne vojne. Kaj lahko povesta o sebi?

Sandi: Rojen sem v petčlanski družini leta 1926 v Trstu. Med vojno je bila naša celotna družina vpeta v odpor. Tudi sam sem sodeloval, če drugega ne kot kurirček. Oče je pri mestnem odboru OF skrbel za ranjence in preskrbo. Po nemškem prevzemu oblasti v Italiji se je po

izdaji leta 1944 vse skupaj tragično končalo. Očeta so aretirali in obesili v skupini 51 ljudi.¹ Starejšega brata, ki je bil partizan v Brkinih, je še uspel opozoriti naj se umakne. Strica pa so ustrelili na Opčinah v skupini 71 talcev.² Njegovo ženo (mojo teto) in mene so odvedli v kazensko taborišče v Nemčijo. Imela sva precej sreče in se po enem letu in kapitulaciji Nemčije oba vrnila.

Danica: Aretirali so ga pri sedemnajstih letih kar v razredu srednje šole. Res težki časi, a nam vsem je bilo jasno, da moramo pomagati odporu. Ne vem, če danes mlajši sploh vedo, kaj smo prestajali.

Sandi: Prvič sem bil v Sloveniji in videl naše hribe šele po vojni, ko sem sodeloval pri eni izmed štafet z vrha Triglava.

Danica, vi ste doma z drugega konca Slovenije?

Danica: Rojena sem leta 1928 v Podnartu na Gorenjskem. Od sedmega leta dalje sem živela v Ljubljani, ker sta mi starša umrla že pred vojno. Štiri leta sem preživela v internatu, teta pa je bila moja pokroviteljica v času mladostnosti in vse do 21. leta.

Kako premagujeta svoja leta? S čim se največ ukvarjata?

Danica: Imava psa, vnuke, sprehode, fešte in bereva knjige. Še vedno sva v stiku z alpinizmom.

Sandi: Včasih se kregava, sicer pa opravljava vsakodnevne sprehode v okolico Kopra. Na izlete ne hodiva, avto sem šenkal.

Kaj pa vaju poklic?

Sandi: Končal sem srednjo tehnično šolo v Trstu kot geometer. Po osvoboditvi sem nekaj časa študiral na gradbeni fakulteti v Ljubljani, kjer sem spoznal tudi fante in dekleta v Akademskem AO. Dopisno pa sem končal višjo ekonomsko šolo v Mariboru. Moja zadnja zaposlitev je bila v gradbenem podjetju Stavbenik, kjer sem vodil projektivni biro.

Danica: V šolskem letu 1946/47 sem končala trgovsko akademijo v Ljubljani in naslednje leto maturirala. Zaposlila sem se na Ministrstvu za trgovino. Izredno sem študirala na ekonomski fakulteti (šest semestrov), vmes smo pa plezali. Leta 1952 sva se poročila. Ko sem prišla na Obalo, sem nekaj let kot prva tajnica delala v Delamarisu, po rojstvu hčerke (1954) pa sem ostala doma. Nadaljevala sem v Športni zvezi v Izoli, v TVD Partizan sem učila otroke telovadbo in smučanje, vključila sem se v delo Obalnega PD, vodila tečaje za predšolske in šolske otroke itd.

Sandi, vi izvirate iz tržaškega plezalnega kroga. Menda so plezali tudi nekateri v vaši družini?

Sandi: Že od malega so nas doma navajali na izlete in nas vodili na Slavnik, na smučanje in v Glinščico. Mimogrede, trdim, da je zanjo pravilno ime Rosandra.³ Tako so jo vedno imenovali Tržačani, tudi Slovenci. Lahko vam pokažem sliko skupine planincev na vrhu Triglava okrog leta 1930. Na njej so moj oče, dva

¹ Just Blažina, iz Trsta, aktivist OF, obešen kot talec 23. 4. 1944 na ulici Ghega v Trstu.

² Dolfo Blažina, ustreljen 3. 4. 1944.

³ Blažina: Približno na dveh tretjinah doline (V klinu) se potok Rosandra združuje z drugim izviro. Domačini uporabljajo obliko Klinšca. Nekdo, ki mu to ni ustrezalo, je ime pretvoril v Glinščico.

Danica (Pajer) Blažina z možem Sandijem na njunem domu v Kopru Foto: Žarko Rovšček

bi se dalo tudi napisati celo knjigo. Zanimivo, da se je naenkrat znašel v službi v pisarni Javnih skladišč v Trstu skupaj s Comicijem. Izkoristil je njegove izkušnje, saj je Comici takrat že plezal.

Danica, kako pa ste vi začeli?

Danica: Pri nas doma pred vojno nismo hodili v hribe. Spominjam se, da me je oče enkrat namesto na božjo pot vzel s seboj na Stol. Vojna je opravila svoje. Zaradi žice okrog Ljubljane je bila po osvoboditvi lakota po hribih še večja. Sprva me je zanimalo padalstvo, potem pa sem se prijavila na ženski državni alpinistični tečaj. Zanj sem morala opraviti deset vzponov na vrhove nad 2000 metrov. Že pred vpisom na fakulteto sem poznala nekatere z odseka, plezati pa sem začela leta 1949 na tečaju.

Sandi: To je bil menda prvi ženski alpinistični tečaj v Evropi. In tam so dekleta spoznala gorske vodnike. Toda sam še nisem bil med njimi.

Danica: Spoznala sem Rada Kočeverja in druge alpiniste, s katerimi sem plezala naslednje dve, tri leta. Veliko sem se družila s celjskimi alpinisti, npr. s Cicem Debeljakom, Veninškom itd. Kot študentje, člani alpinističnega odseka in društva, smo bili vključeni tudi v delovne brigade. Spominjam se, da smo delali v Rožni dolini v Ljubljani.

Ali sta se spoznala takrat, na udarniškem delu?

Danica: Nisva se ravno formalno spoznala, on je hodil za mano, ko sem hodila v menzo. V hribih pa smo se kasneje našli in so nastale naveze. Spominjam se tudi odprave avgusta 1949 v Čvrnico, kjer sva spoznala Jožeta Andlovica, ki je bil tam tudi kot zdravnik. Ah, ti fantje so bili takrat nekaj posebnega. S seboj so naju vzeli, dve dekleti, da bi jim kuhali, ne pa plezali.

Sandi: Saj si tudi plezala. Kaki dve ali tri smeri je splezal vsak, nato smo se vrnil domov. Na tem tečaju sva se tudi midva bolje spoznala. Andlovic pa je seveda ves čas držal veselje na višini.

V vajinih časih ste še uporabljali konopljene vrvi in se spuščali z uporabo dülferja?

Danica: Na tečaju smo imeli še vrvi iz konoplje, kasneje pa so nekateri

strica in drugi udeleženci. Slovenci so hodili v Rosandro plezat. Oče je brata in mene jemal s sabo. Meni se zdi normalno, da sem kot rojen Tržačan zašel v gore, čeprav nekateri to težko razumejo.

Danica: Gore je odkrivala že primorska inteligenca pred prvo svetovno vojno.

Sandi: Naj spomnim, da ima Trst Kugyja. Imam slike velikega alpinista Emilia Comicija, ki je bil očetov letnik in sta skupaj služila vojsko. Z bratom sva torej sledila očetu na izlete iz Trsta preko Katinare v Rosandro. Tam smo se srečevali pod t. i. Jugovo steno, ki jo je prvi preplezal in po velikem vzorniku poimenoval Jože Cesar. Oče je plezal in je pripadal skupini pod okriljem društva Prosveta, ki so ji pravili *magnamonti*.⁴

Danica: Preko planinskih izletov so bili tudi politično vezani na slovenstvo in se družili z enako mislečimi.

Sandi: V časih med obema vojnama pa smo morali biti šolarji včlanjeni tudi v obšolsko organizacijo *balila*.⁵

Danica: Naj se še jaz "pohvalim", da sem bila članica *balile*, ki je bila po italijanski zasedbi tudi v ljubljanski pokrajini.

Kako ste začeli plezati?

Sandi: Fašistična *balila* nam ni preveč dišala. Zato smo se nekateri znotraj nje raje vključili v *compagnia alpina*, ki jo je vodil nek oficir alpincev. Leta 1943 sem tako v Dolomitih v družbi vojakov, prav ob padcu Mussolinija, opravil alpinistični tečaj. Situacija je bila smešna. Kot udeleženci mladinskega državnega tabora "Gioventu Italiana del Littorio" smo se vrnil v dolino, kjer je bila namesto žalosti ob smrti *duceja* veselica. Sleči smo morali vse, kar naj bi spominjalo na uniforme. V ostankih civilnih cunj smo se lahko vrnil v vlaki domov.

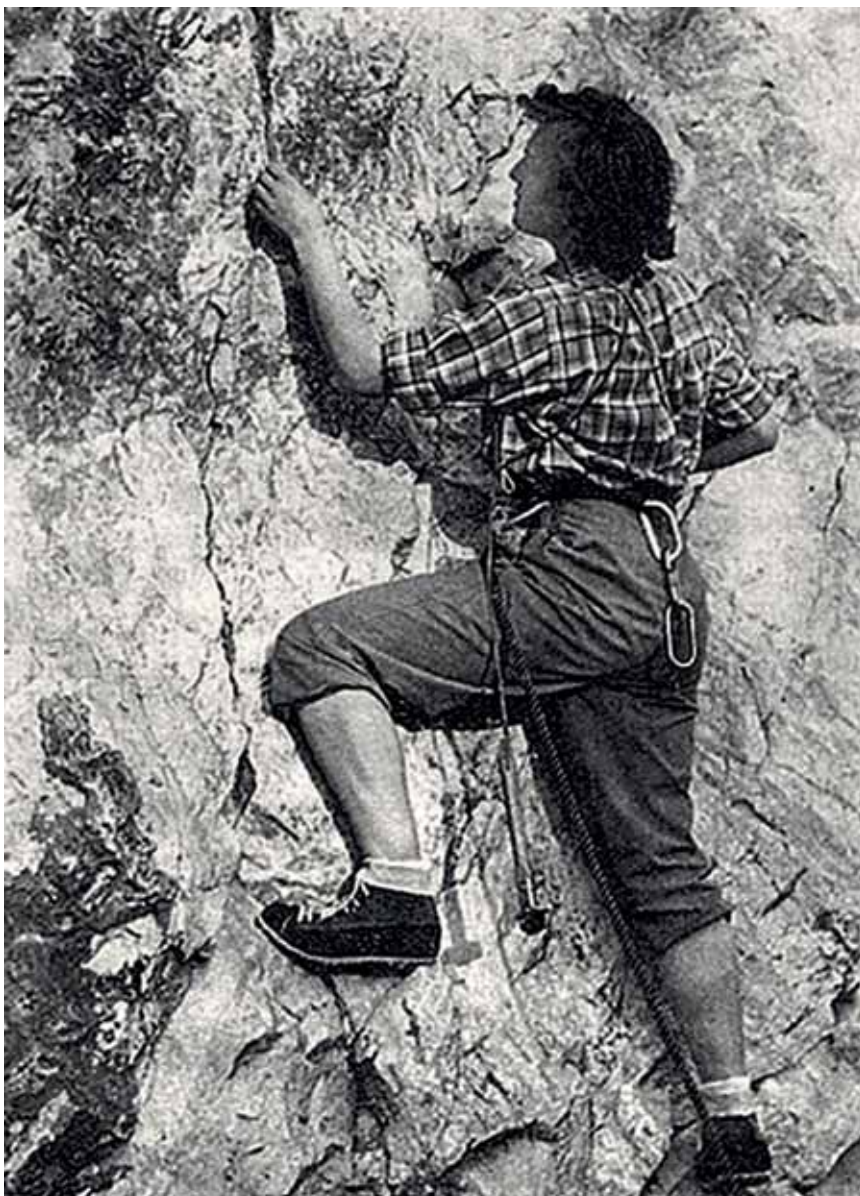
Sicer pa sem plezal že prej ob nedeljah v družbi prijateljev v Glinščici. Brat je takrat že resno plezal. Po nedeljski maši sem s pretvezo, da mu nesem kosilo, prihajal za njim. Spoznal sem plezanje, našel prijatelja svojih let in skupaj sva začela.

Kakšne stike ste imeli z Jožetom Cesarjem, soplezalcem Emilia Comicija?

Sandi: Zanj bi lahko rekel, da mi je bil kot stric. Rad bi napisal knjigo o Rosandri, kamor sem zahajal od osmega leta naprej z očetom, nato pa s starejšim bratom in drugimi, vse do odhoda v Ljubljano. O Cesarju

⁴ Magnamonti: neformalna skupina planincev in alpinistov, ki je delovala po razpustu SPD Trst (17. 8. 1927), najbolj pa po letu 1932. Vodilni Jože Cesar je opravil več težkih alpinističnih vzponov v Julijcih in Dolomitih v družbi s Comicijem in Defarjem. Jelincič, D.: Zgodovina SPDT. SPDT, 1984, str. 56-57.

⁵ "Opera Nazionale Balilla" (balila): v času fašizma italijanska mladinska organizacija, ki je delovala med letoma 1926 in 1937. Kasneje je prešla v "Gioventu Italiana del Littorio".

Danica pri plezanju

Foto: arhiv Danice Blažina

alpinizem. Nekateri lahko trenirajo vsak prst posebej, a velikokrat taki ljudje sploh ne gredo v hribe. Sicer pa to v osnovi ni nič slabega. Tudi mi smo v Glinščici začeli in se preizkušali podobno, kot bi danes plezali na balvanih.

Danica: Mi nismo sistematično trenirali. Naš trening je bila npr. kar dvanajst kilometrov dolga pot iz Kamnika v Bistrico, iz Mojstrane v Vrata ali v Tamar in nazaj na vlak. Tekmovali smo, kdo bo hitrejši.

Katera smer ima v vajinih spominih posebno mesto?

Sandi: Težko je izbrati. Takrat po vojni je npr. nekaj veljala Aschenbrennerjeva v Travniku, z nekaj prehodi V. do VI. stopnje. Omenil bi tudi Comicijev raz v Jalovcu, ki je bil ena prvih šestih. Nikoli nisem iskal ekstremnih stvari ali tekmoval v tem smislu. Zase sem vedel, da sem dober (*se nasmehne*), in sem užival v ponovitvah čisto normalnih klasičnih smeri. Poleg tega sem živel v Izoli, za takratne pojme daleč od hribov, in imel redno službo. Vožnja z mopedom do Julijcev je trajala vsaj pet ur.

Danica: Najbolj pri srcu mi je bila Herletova v severni steni Ojstrice (16. 10. 1949).⁶ Takrat še nisem imela stalnega partnerja (ne plezalskega ne življenjskega). Šli smo v dveh navezah: moja s Preložnikom in druga z dvema Celjanoma. Bili smo presrečni, da smo enostavno, brez težav in v lepem vremenu preplezali smer, ki je takrat veljala za težko. Ko sem prišla na društvo (takrat še Matica) in se malo pohvalila, je Belač ves nasršen dejal: "Kaj pa to? Saj ta smer nič ne velja, če jo plezajo babe." Dokler nisem spoznala Sandija, sem večkrat plezala s Kočevarjem in Celjani. Poleti 1949 po opravljenem alpinističnem tečaju sem tako s Kočevarjem preplezala Gorenjsko smer čez Ladjo in Bavarsko v Steni, Levo smer v severni steni Dedca, drugo ponovitev smeri Ogrin-Omerza v severni steni Ojstrice, prvenstveno v JZ steni Ostrovače (Čvrnsnica), prvenstveno v Velikem vrhu, prvenstveno prečenje severne stene Ojstrice, jeseni pa Hornovo v Jalovcu idr. Zima 1949/50 je postregla s številnimi, tudi prvenstvenimi vzponi

že začeli uporabljati prve ameriške vojaške *najlonke*; spominjam se Gandija in Avčina. Tudi v GRS so jih že začeli uporabljati.

Sandi: Pojavljati so se začele v Trstu. Različni ljudje, ki so potovali v tujino, so jih prinašali v Jugoslavijo. Še jaz sem kakšne štiri prinesel za druge. Potem so se kar malo topli zanje. Navzovali smo se z vrvjo preko pasu, učili pa smo tudi navezavo preko ramen. Za spuščanje smo uporabljali *dülferja*. Včasih je kdo namesto preko noge speljal vrv skozi vponko, česar nismo priporočali, ker se je vrv preveč poškodovala.

Alpinizem se od vajinih mladih let ves čas razvija in išče nove izzive. Ali mu še sledita?

Sandi: Seveda slediva, a v osnovi se tehnika plezanja ni dosti spremenila. Način plezanja, prosto ali s pomočjo

tehničnih pomagal, pa je stvar posameznika. Nekateri se sicer še varujejo, toda čeprav si varovan, je dosežek, če preplezaš del stene, ne da bi se dotaknil klinov. Lahko se dotakneš klina le zato, da vpneš vrv za varovanje. Tehnika plezanja, ki se zahteva, da preplezaš nek prehod, pa je stvar osnovnega znanja plezanja. Menim, da tu ni velikih sprememb.

Kako gledata na današnji alpinizem?

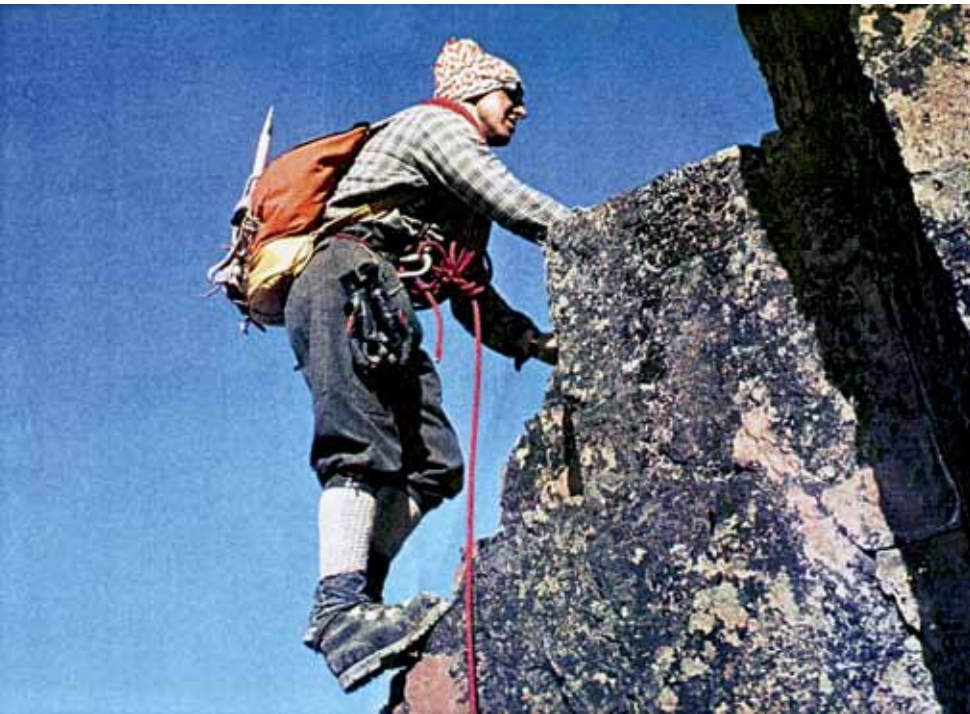
Danica: Z občudovanjem. Poglejte samo dobo osemdesetih let, ko sta plezala Knez in Karo gor in dol po smereh kot mačka.

Sandi: Kar se tiče odprav, gledam na naš današnji alpinizem z zavistjo.

Gotovo vi niste tako sistematično trenirali, kot to počnejo nekateri danes?

Sandi: Eno je alpinizem, drugo je šport. Plezanje do skrajnosti ni

⁶ Plezalni zapiski - Danica Pajer (PZDP).

Sandi Blažina pleza v Cordilleri Real leta 1964.

Foto: arhiv Sandija Blažine

Leta 1950 sta smer ponovila z Danico. To je bila prva mešana naveza po Čopu in Jesihovi. Kakšni so bili vaši občutki, Danica?

Danica: Meni se ni zdelo nič posebnega. Klini so bili bolj redki. Opravila pa sva v nekaj urah.

Sandi, kaj pa vaša prvenstvena Tržaška v Steni s Kunaverjem (1954)?

Z mopedom sem se neko soboto zgodaj popoldne pripeljal iz Izole v Vrata in tam srečal Aleša. Ko me je vprašal, kaj nameravam, sem mu rekel, da bi rad splezal že ogledano smer v desnem delu Stene. Naslednji dan sva se navezala. Smer je krajša in razen enega mesta, ki bi ga lahko označil s V. stopnjo, ni nič posebnega. Z Alešem kasneje nisem več plezal.

Kdaj sta zašla v Akademsko planinsko društvo oz. njegovo AO?

Sandi: Ko sem se po vojni jeseni 1947 vpisal na gradbeno fakulteto v Ljubljani, sem že prve dneve spoznal Rada Kočvarja, Franceta Zupana in Marjana Keršiča - Belača. Postali smo stalna družba in smo še isto zimo naredili v snegu prvo smer na Planjavo. Pozimi smo seveda tudi smučali. Takrat se alpinisti na PD Ljubljana Matica niso razumeli s člani upravnega odbora. Kot Primorec nisem bil obremenjen z njihovimi spori, zato so me določili za načelnika AO. To funkcijo sem opravljal le dva meseca.

Danica: Na Matico sem se vpisala leta 1948. Po ustanovitvi PD Univerza 1949 sva se oba prepisala vanj.⁸

Ste ustanovitelj Obalnega AO 1979. Kako ste začeli?

Sandi: Ko sem prišel v službo v Koper, sem se takoj vključil v delo planinskega društva.⁹ Leta 1979 smo v okviru Obalnega PD Koper ustanovili alpinistični odsek. Že pet let poprej pa je bila organizirana alpinistična šola, ki sem jo vodil. Zaradi nesoglasij z odborom društva danes delujejo alpinisti samostojno v Obalnem alpinističnem klubu. Jaz se v to nisem mešal niti nisem bil

⁸ Preimenovanje PD Univerza v Akademsko PD leta 1958. Prvi sestanek AO je bil 15. 12. 1949. Vir: B.: PD U - APD, Zbornik 1949-2009. APD, Ljubljana, 2009.

⁹ Društvo je nastalo kot podružnica SPD Trst (3. 3. 1949), formalno samostojno kot PD Koper leta 1954, kot Obalno PD Koper pa leta 1973.

v Kamniških in Julijcih. Naštevaje vseh bi bilo predolgo. V letu 1950 je postal Sandi moj stalni soplezalec. Skupaj sva nadaljevala po številnih klasičnih smereh. Vedno sva plezala predvsem za dušo. Kot izhodišče smo velikokrat uporabljali Korošico, kjer smo običajno prespali. Prihajali smo z vlakom iz Ljubljane v Kamnik, od tam pa peš po cesti do Bistrice in skozi dolino Bele čez Presedljam.

Sandi: Vse te klasične smeri, npr. tiste, ki smo jih plezali v Triglavski severni steni, v Špiku in drugje, so na posameznih mestih dosegle V. ali VI. stopnjo težavnosti. Moja Tržaška v Steni je padla tako slučajno.

Danica: Povej, da sva poročno potovanje leta 1952 preživela v Triglavski severni steni in v Špiku.⁷ To so bile smeri, ki so takrat ustrezale našemu znanju. Veste, fantje z Gorenjske so bili jezni, ker me je Sandi odpeljal na Obalo.

Sandi: Saj to plačujem stalno, že od takrat.

Danica (ne ostane dolžna): Pogledite Sandija na sliki s prvega povojnega alpinističnega tečaja SPD Trst v Rosandri. Vidite, kakšnega fanta sem si izbrala takrat in kaj imam sedaj.

Sandi: Na njej je tudi predsednik SPD Trst Zorko Jelinčič. Vidite, da sem bil veliko mlajši od njega. Morda smo se srečali še dvakrat ali trikrat,

ker sem v Rosandro hodil večkrat ob nedeljah, sicer pa se je tečaj potem formalno zaključil.

Sandi, v vaši zbirki je tudi druga ponovitev Čopovega stebra (1948)?

Prišel sem v Vrata in tam srečal dr. Avčina, ki mu je Čop razlagal podrobnosti iz svojega stebra, ki ga je pred kratkim preplezal. Do takrat ga ni še nihče ponovil. Poslušal sem in naenkrat bleknil: "O, lepo, v nedeljo bom poizkušal tudi jaz." Na eni strani Avčin, znani profesor, na drugi pa mulček iz Trsta. Ko sem se v nedeljo vrnil v Vrata, sem izvedel, da je sredi tedna naveza Avčin-Dolar ponovila Čopov steber. Do takrat nisem vedel, da je Avčin mislil tako resno. Ko sem ga srečal, mi je dal v roke svojo novo belo ameriško *najlonko* in rekel: "Ti jo posodim za Čopa." Uporabil sem jo naslednjo nedeljo v navezi z Danetom Škerlom. On je bil eden prvih, s katerimi sem vzpostavil stik. Preplezala sva nekaj smeri in se nato odpravila v Čopov steber. Vsega skupaj sem šel petkrat tam preko, ker so me kasneje prijatelji žicali, naj jih vodim. Saj ni tako hudo. Drugače je bilo seveda takrat, ko je Joža tisto mesto pri izstopu preplezal sam, da je lahko šel po pomoč. V zadnjem raztežaju sem čisto pod izstopom zabil klin, ki je po izjavah nekaterih še vedno tam. Očitno je dobrodošel, saj je tam previs in je klin nekoliko pod robom, kjer je polička.

⁷ Preplezala smer Prusik-Szalay (9. 7. 1952) v Steni, Brojanov raz v Stenarju (11. 7. 1952), Dibonovo v Špiku (16. 7. 1952) idr. PZDP.

obveščen. Vedno sem bil član PD. Sicer pa se me fantje in dekleta, ki sem jih vpeljal v alpinizem, večkrat spomnijo s kakšno razglednico, ko gredo kam na plezanje (Paklenica, Dolomiti itd.). Vesel sem, da sem v Črnem Kalu našel stene, ki jih prej nisem poznal in ni vanje nihče zahajal, čeprav sem omembo zasledil v zgodovini Comicija. Na poti z mopedom v Ljubljano sem se enkrat ustavil in v steni našel zabit klin. V PD sem povedal, da bomo organizirali šolo plezanja. In potem je trajalo tri dobra leta, da so začetniki dozoreli in začeli samostojno plezati v visokih hribih. To sem opazoval tudi v Ospu, kjer pa nimam posebnih zaslug. Tam plezajo mladi iz tiste generacije, ki sem jo jaz učil. Tam je bolj moteče za domačine, ker prihajajo z avti in parkirajo. Danes prihaja ob nedeljah tja na stotine ljudi.

Bili ste pionir naših alpinističnih odprav v Ande. Kako ste v šestdesetih letih prišli na idejo, da greste v bolivijske Ande?

Že dalj časa sem razmišljal o organizaciji lahke alpinistične odprave v Južno Ameriko. Prvo idejo sem dobil v člankih iz italijanskih alpinističnih revij, vendar sem svoj načrt

zaupal tovarišem na odseku šele leta 1961. Upravni odbor Akademskega PD je predlog podprl. Sledili so organizacijske priprave, študij literature, točna opredelitev ciljev in kondicijski treningi. Po zelo ugodni ceni smo se vkrcali na poltovorno ladjo Ljubljana, ki je odplula na krstno vožnjo in je sprejela tudi nekaj potnikov.

Danica, kako ste doživljali moževo daljšo odsotnost na odpravah in zavestna tveganja?

Če se malo pošalim, imam to njegovo odsotnost še v dobrem. Sicer pa so to stvari, ki jih je treba poskusiti, doživeti. Takrat ni bilo nobene zveze, telefonskih pogovorov. Korespondenca je obstajala, saj smo vsi pisali, vendar je pošta rabila kake tri tedne, prihajala pa je tudi kasneje, ko je bil Sandi že doma. Obe odpravi, v Bolivijo in Peru, sta bili precej dolgi. V Pakistanu so bili tudi več kot mesec dni. To je bil tudi določen minus za družinski proračun, saj je šlo le nekaj na račun plačanega dopusta, ostalo pa kot neplačan dopust.

Sandi: Ko smo bili v Andih, smo pošto od doma dobivali na ambasadi. Ko sem bil na Pik Leninu, sem bil odsoten petnajst dni in ni bilo problema.

Danica: Če se s tem sprijazniš, nekako gre. Jaz verujem v prenos misli in takrat, ko se je kaj hudega dogajalo, sem doma čutila. Med zadnjo odpravo je hči Neva odpoštovala v Dubrovnik in pozabila uro. Ustavila se je ravno v tistem času, ko se je zgodila nesreča, v kateri je preminil Igor Golli.

Kako bi na kratko označili posamezne odprave?

Sandi: Prva, leta 1964 v Cordillero Real (Bolivija), ki sem jo tudi vodil, je bila bolj avanturistična, ker smo šli tja z ladjo. To je bila tudi prva jugoslovanska odprava v Ande. Za nas je bilo na poti čudovito, saj smo potovali do Buenos Airesa en mesec, nato pa še 92 ur z vlakom proti severu. Od tam smo se posameznim ciljem približali z različnimi, največkrat tovornimi vozili in peš s pomočjo nosačev z lamami. Osvojili smo 32 vrhov do višine 6000 metrov in več (med njimi enajst prvopristopnih) ter opravili pomembno kartografsko delo za izdelavo bolj natančnih grebenskih

Glinščica/Val Rosandra, plezalni vrtec tržaških alpinistov Foto: Oton Naglost

Ojstrica v pozni jeseni Foto: Milan Cerar

skic.¹⁰ Uporabljali smo predvsem doma izdelano opremo. Leta 1967 sem se v okviru izmenjave s sovjetskimi alpinisti udeležil odprave v Pamir z vzponom na Pik Lenin.¹¹ Odprava je trajala dobra dva tedna in je bila uspešna. Za razliko od odprav v Ande je bila ta v organizaciji PZS in sem bil povabljen zraven. V tujini so vse organizirali Sovjeti. Tudi cilje je določilo vodstvo tabora. Leta 1971 sem bil član jugoslovanske odprave v Hindukuš. Ena naveza je po direktni smeri v južni steni uspešno dosegla vrh Istor-O-Nala (7403 m).¹² Naporno pot do gora smo prevozili z osebnimi vozili. Žal smo imeli pri povratku prometno nesrečo, v kateri je preminil Zvone Kofler. Leta 1975 sem vodil

desetčlansko akademsko odpravo v perujske Ande. Glavni cilj je bil Chacararaju. Ena od opasti na vrhu je bila usodna za Igorja Gollija, čudežno pa je po njenem odlomu preživel Marjan Osterman, ki smo ga praktično nepoškodovanega na improviziranih nosilih prinesli do baze.

Teža odgovornosti vodje odprave ob nesreči?

Sandi: Šlo je za objektivno nesrečo, ki je ne moreš preprečiti in je sestavni del tveganja na odpravah. Ni bilo časa za intenzivna doživetja. S soplezalcem sem se vzpenjal iz baze proti višinskemu taboru, ko je vest o nesreči prve naveze na vrhu Chacararaja sporočila druga naveza. Pod steno smo zaslišali klicanje Ostermana, ki je nesrečo, padec preko štiristo metrov, preživel z nekaj odrgninami po hrbtu in brez zlomov. Bilo je hudo, nesreče ne morem pozabiti. Kakih sedem dni sem prebil v mestu, da sem organiziral prevoz pokojnega tovariša domov. To je bila moja zadnja odprava.

Na vrv sta navezala tudi hčer.

Danica: Plezala je predvsem skupaj z nama, nekaj tudi z drugimi soplezalci. Skupaj smo prekižarili Julijce in Kamniško-Savinjske

Alpe, obiskali številne zahtevne vrhove v Zahodnih Alpah in plezali nekatere klasične smeri v Julijcih. Za maturo sva jo peljala na Mont Blanc. Kasneje se je bolj posvetila smučanju.

Sandi: Veliko smo obredli, saj smo bili aktivni v hribih skoraj vsak konec tedna.

Danica: Sama sem imela kratko alpinistično kariero, saj se je z otrokom pojavil drugačen odnos do nevarnosti. Stene so bile sprva predaleč za naš plitki žep, kasneje pa sem dajala prednost Sandiju, ki je odhajal na odprave. Ne rečem, da nisem tudi kasneje plezala, a to je bilo bolj za zabavo.

Kako bi zaključila naš pogovor?

Sandi: To, kar smo mi nekoč počeli, je imelo takrat določeno vrednost, ki je danes nima več. Danes so drugi časi in ljudje.

Brez skromnosti – saj je vse, kar smo Slovenci dosegli v alpinizmu do danes, nastajalo tudi na vajinih ramenih. To pa ima trajno veljavo.

Danica: Zame je največje zadoščenje, ko vidim najmlajšega vnuka, ki navdušeno pleza na umetni steni, ne da bi ga kadarkoli vodila v to. Ponosna sva, da sva še vedno častna člana Obalnega alpinističnega kluba. ○

¹⁰ Poleg vodje Blažine še L. Šteblaj, F. Savenc, L. Golob, T. Mihelič in I. Valič. Prvi pristopi so lepo dokumentirani tudi v knjigi Fantin, M.: Le Ande, CAI 1979, ki jo ima tudi Blažina v svoji zbirki.

¹¹ Poleg Blažine še P. Dimitrov, F. Ekar, A. Mahkota, dr. M. Potočnik (vodja), B. Lipovšek-Ščetinin, P. Ščetinin. Potočnik, M.: Streha sveta, PV 1968/5, str. 196-200.

¹² Udeleženci: J. Ažman, I. Belehar, S. Blažina, J. Brojan, F. Ekar, T. Jamnik, Z. Kofler, P. Ščetinin, dr. I. Valič - vodja, J. Žnidaršič. Valič, L.: Na Konjsko podkev v Pakistan, PV 1972/1, str. 1-8.